

TÖRTÉNELMI EMLÉKHELY KOMÁROMI ERŐDRENDSZER

AZ 1848-49-ES SZABADSÁGHARC ALATTI
MAGYAR KATONAI ELLENÁLLÁS SZIMBÓLUMA
KOMÁROMI DUNA-PARTI ERŐDRENDSZERE.
A VILÁGOSI FEGYVERLETÉTELT KÖVETŐEN
KLAPKA GYÖRGY VEZETÉSÉVEL AZ ÖREGVÁR
VÉDŐI 1849. SZEPTEMBER VÉGÉIG
KITARTOTTAK. A CSILLAG-ERŐD A ROMA
HOLOKAUSZT EMLÉKHELYE IS, AHOLO 1944-BEN
TÖBB EZER DEPORTÁLT MAGYARORSZÁGI
ROMÁT GYÜJTÖTTÉK ÖSSZE.

HISTORIC MEMORIAL
FORTIFICATIONS AT
KOMÁROM

A komáromi erődrendszer

„Nec arte, nec marte”

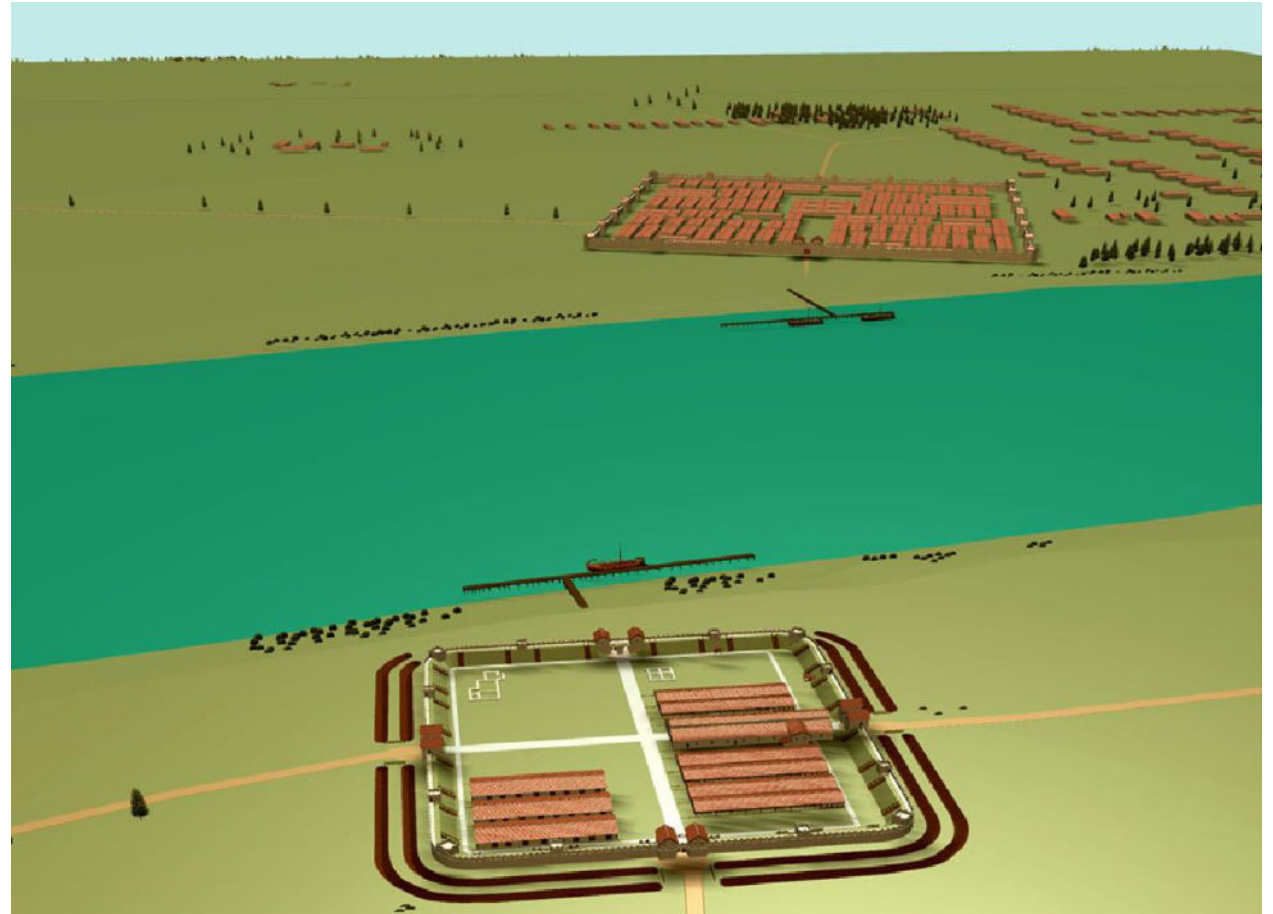
Nemzeti Örökség
Intézete

Nemzeti Emlékezetpedagógiai
Program

Komárom a római korban

- Kiváló stratégiai elhelyezkedés □
Vág-Duna torkolat
- Brigetio: jelentős egykori pannóniai város (4000-6000 fős haderő)

Középkor

- A X. században földvár épült a Vág-Duna torkolatánál □ Komárom vármegye központja lett
- IV. Béla idején kőfallal vették körbe □ a tatárok nem tudták bevenni
- V. László 1440. február 22-én Komáromban született

V. László

A török kor

- 1594 – Szinán nagyvezír sikertelen ostroma

A Kőszűz

- „NEC ARTE NEC MARTE”
- „Sem erővel, sem csellel”

A napóleoni háborúk idején

- 1809-ben az Osztrák Császárság hadat üzen Napóleonnak
- 1809. május ☐ a franciák bevonulnak Bécsbe ☐ 1809. június ☐ Győr-Kismegyeri csatában a franciák legyőzik a magyar nemesi felkelőket
- József nádor a főparancsnokságot Komáromban rendezi be, ahova megérkezik I. Ferenc császár is ☐ utasítására hatalmas modernizáció kezdődik Komáromban, ami 1810-től 1848-ig folyamatosan tart

1848-49-es szabadságharc idején

- A szabadságharc alatt a honvédő háború egyik legfontosabb helyszíne
 - Dunai közlekedés felügyelete
 - Nagy ellenséges erőket képes lekötni egyszerre
- Majthényi István ☐ megszervezte a vár védelmének erőit
- Török Ignác: 1848 decemberétől a vár parancsnoka
- Először komoly ostrom alá 1849 márciusában került
- Később Guyon Richárd lett a várvédők parancsnoka ☐ a tavaszi hadjáratban sikerült az erőd körüli császári ostromgyűrűt felszámolni (1849. április 26.)

Majthényi István

Török Ignác

- A nyári hadjárat alatt Görgei Artúr itt akarta összpontosítani a magyar erőket □ nem valósult meg
- Július 2. – Herkálypuszta □ Görgei megsebesül

Görgei Artúr vörös kabátban

Than Mór: A herkálypusztai ütközet

- Újra ostromgyűrű a vár köré □ Klapka
18000 fővel védi az erősséget
- Több sikeres kitörés a várból □ jelentős
zsákmányszerzés
- Klapka-induló □ Egressy Béni

Klapka György szobra
Révkomáromban

- Görgei fegyverletétele után is kitart az erőd□ 1849. szeptember 26-án egyeznek meg

NAPI PARANCS.

October 3-án 1849.

Bajtársak!
 Keblem elfogul, mert utójjára szólok hozzátok, kikhez annyi öröm és szenvedés, annyi drága honfivérén nyert dicsőség, s kikhez egy szent kötelesség közös érzete fűzött elválaszthatlannal.

Egy szép, de küzdelem-teljes pályára léptünk nem rég. A legmagasztosabb feláldozással törtünk a kitűzött cél felé.

Megtettünk, mit ember saját erejével tenni képes, s plúrus nélkül állhatunk Isten és a világ színe elé. Ám a sors könyvében másképp volt megírva. . . . És most lelépünk a pályáról, melyre oly sok szép reményeket hintett a közérzelem, s melyen elvérezhetünk ugyan, de vele a nemzet ügyének többé használni nem fogunk. Lelépünk e térről, mert a haza kívánja, melynek tovább is leendő szüksége hű fiakra; lelépünk, mert szent tartozásaink vannak azon haza iránt, mely úgy lehet, fenmaradásunkban leli a jövő minden vigaszát.

Maradjatok hát továbbra is támoszlopai! . . .

A feladatot, mely előttetek állt, férfiasan s mindvégig következetesen teljesítetek. Meghajoltatok, mert kellett; -- az események törhetlen hatalma előtt hajoltatok meg, . . . ez és a megmentett becsület adhat megnyugvást minnyájatoknak.

Vegyétek férfias, elszánt küzdelmeitekért a haza legforróbb köszönését!

Vegyétek egyszersmind szíves végbucsmat.

Isten veletek! . . .

Klapka György, tábornok.

Komárom várának megadása, következő feltételek alatt.

1-ör A várórség, fegyver nélkül, szabadon bocsájtatik. —
 A tisztek kardjai tulajdon gyanánt megmaradnak. —
 Oly tisztek, kik ezelőtt, a cs. kir. hadseregben szolgáltak: külföldre szálló útleveleket nyernek. — A kik, illyeseket nem kívánnak, szabadon haza bocsájtatnak, — kivéve azokat, a kik magokat, önként jelentenek. —
 A honvéd tiszteknek, t. i. azoknak, a kik ezelőtt nem szolgáltak, szabad tartzkodás engedtetik a hazában, minden fenntartás nélkül, jövőendő alkalmazásokra nézve. —
 A cs. kir. ezredekbeli legénység közbocsánatot nyerve, mind azon egyekkel együtt, a kik időközben tiszt állásra léptek, — szabadon elbocsájtatik, s a később törvényes üldözés elől, valamenyen felmentetnek. —
 2-ör Külföldre szálló útlevelek, mindazoknak adatnak, a kik olyakat, 30 napok alatt követelnek. —
 3-ör A tiszteknek: egy havi díj, a legénységnek: 10 napi zöld adatik osztrák bankjegyekben, cs. kir. szabályszerű hadi illetmény szerint. —
 4-ör A várórségnek, kincstári utalványok kiadása által előidézett kötelezettségei kiegyenlítésére 500,000 pengő ftk fizetnek osztrák bankjegyekben. —
 5-ör A Komáromban létező elnyomorodott, s beteg harczosok jövője biztosítatik. —
 6-ör Ingó, s ingatlan magány vagyonát, egyáltalában mindenki megtartja. —
 7-ör Hogy hol, mikor, s mi módon, tétetnek le a fegyverek később fog meghatározatni. —
 8-ör Az ellenségeskedések ezennel, mind két részről, megszüntetnek. —
 9-ör A vár, — hadi szokás, s mind két részről ratificatio után átadatik. —
 Kelt a Herkály pusztán Sept. 27-én 1849.

Haynau s. k.,
tábornagyszer.

Takács, százados.
Gasparitz, százados
Mednyansky, alezredes.
Rutkay, „
Prágay, „
Gróf Zichy Otto, ezredes.
Gr. Eszterházy Pál „
Janik János, „
Szabó Sigmund „
Kászonyi József „
Asserman Ferencz, várparancsnok.
Klapka György vár s l adserég parancsnok.

Arzt

Geleitschein

für den *Debar Perner* welcher von hier ungehin-
dert in seinen Heimathsort *Heide* Comitat *Congrad* zurückkehren
kann, und als zur Garnison von Komorn gehörig, der derselben gewährten
Begünstigungen rücksichtlich der Sicherheit der Person und des Eigenthums
theilhaftig ist.

Komorn am 1. Oktober 1849.

Bayersfeld,

k. k. Feldkriegskommissär.

Quod cum
k. k. *Apuntenungs* Comissario am 1. Octobr
vischert in *folgt* *Wais* *find* *elwa* *gesten*
schund *ga* *fagen* *nun* *hiesel* *für* *im* *darf* *leuf*
gicht *feld* *krieg* *kommissariat* *hau* *hau* *hau*
Seither *in* *4* *Aug* *5* *50*

Thippadap
Thippadap

Menlevél

A szabadságharc után

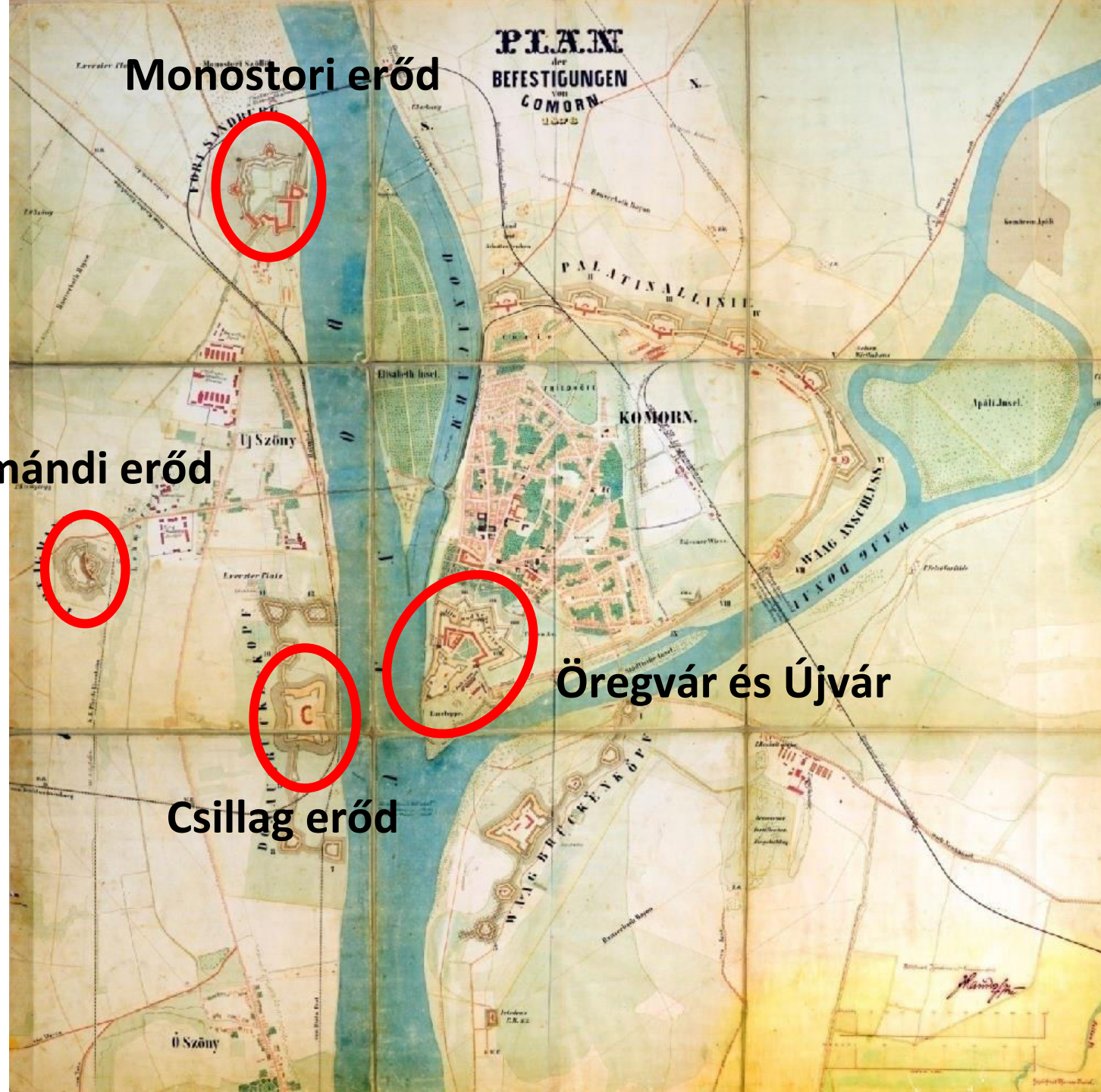
- 1850-ben Simunich lett a vár parancsnoka
- Az ötvenes évektől folytatják az erődrendszer kiépítését.
- Komáromban befejezték a Vág-vonalat és korszerűsítették a Vág-Dunai hídfőt, a Duna jobb partján
- A monostori Homokhegyen 1850 és 1871 között felépítették a Monostori erődöt, modernizálták a Csillagerődöt és 1877-re az Igmándi erőd megépítése is megtörtént

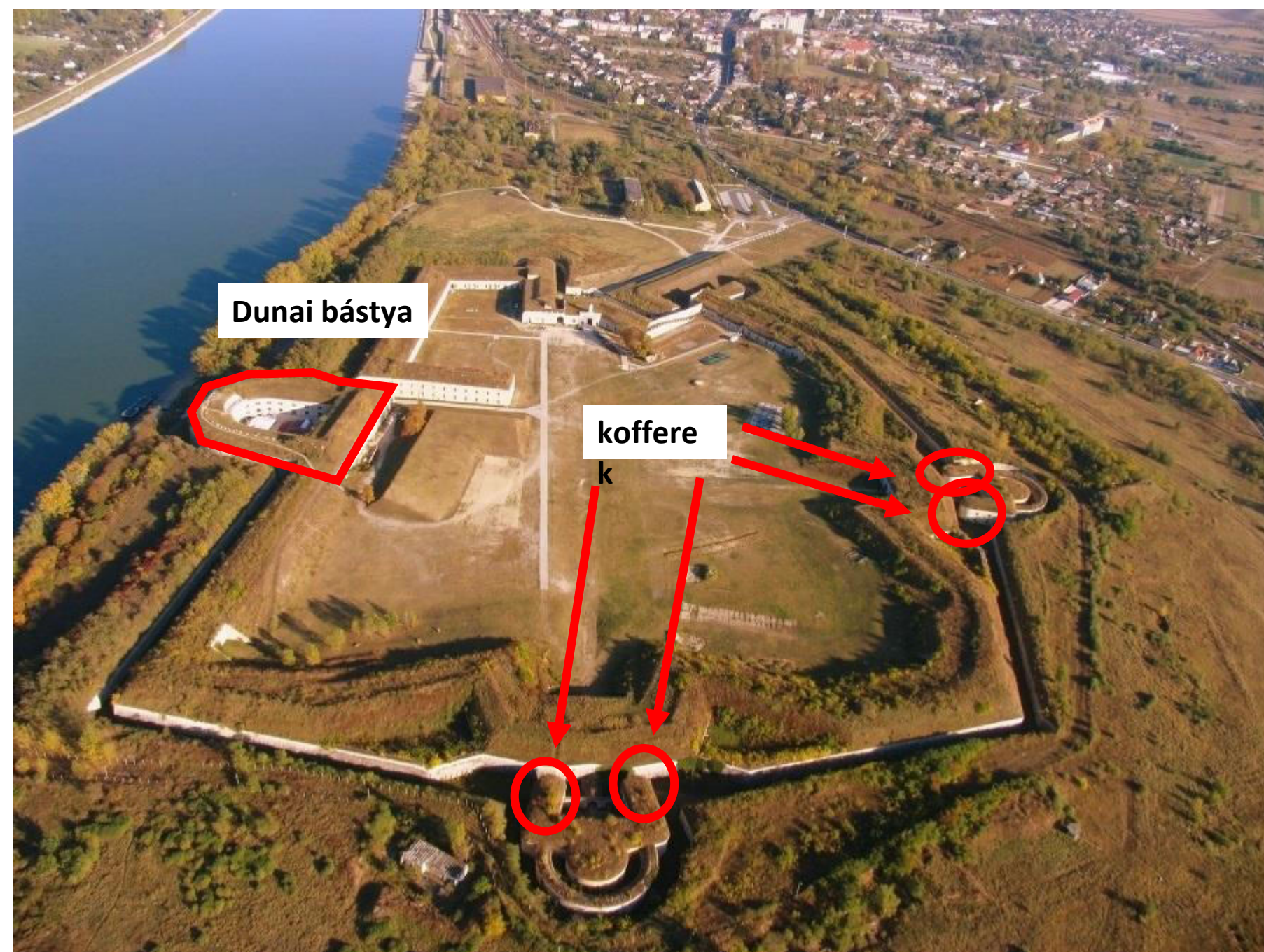
Monostori erőd

Igmándi erőd

Csillag erőd

Öregvár és Újvár

Dunai bástya

kofferek

A monostori erőd
napjainkban

XX. század

- A haditechnika fejlődése miatt az erőd elavult, azonban kiemelt szerepét nem veszítette el („utolsó védőbástya”)
- Az I. világháború alatt több alakulat is itt állomásozott □ katonái az orosz és az olasz fronton küzdöttek az V. hadtest tagjaként
- A háború után Komárom északi városrészét a csehszlovákok foglalták el
- A két világháború között kiképzési bázisként működött
- A második világháború után a SZU. egyik legnagyobb fegyverraktára volt Európában a Monostori erőd

FELADATOK A MONOSTORI ERŐDBEN

1. Nyomkeresés

2. Képes krónika (kisfilm):

- Duna-bástya és a Duna part
- A kazamaták az erődben
- A dualista barakk
- A szovjet barakk
- A 48-as hadtörténeti kiállítás

3. Tudáspróba

4. Drámajáték:

- A védelem megszervezése 1848-ban
- Görgei sebesülése Herkálypusztánál
- Klapka kitörése az erődből
- Klapka tárgyalása az erőd átadásáról
- A Kőszűz

Találkozunk a Monostori erődben!